

Пікулицька Л.В.

старший викладач

кафедра іноземних мов

Сумський національний аграрний університет

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ РОЛЬОВОЇ ГРИ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ РМІ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

The article deals with the problem of teaching Russian as foreign language with the use of role plays. The phenomenon of the role play is analyzed. The role play types, its functions and structure, peculiar features, stages of its organization are described. The rules of its organization and realization are provided.

Keywords: role plays, communicative competence, functions, types of role play.

На сучасному етапі викладання російської мови як іноземної у вищих навчальних закладах України велика роль приділяється інтерактивним технологіям навчання, оскільки саме вони готують студента-іноземця до повноцінного включення в іншомовне середовище країни-проживання та майбутнього навчання. Серед усього різноманіття інтерактивних вправ одним із найпоширеніших і найефективніших засобів розв'язання проблеми навчання іншомовного спілкування є рольова гра. Використання ігрового методу створює сприятливу психологічну атмосферу спілкування і допомагає слухачам-іноземцям підготовчого відділення побачити в іноземній мові, як вивчається, реальний засіб спілкування.

Студент-іноземець підготовчого відділення знаходиться серед носіїв мови, яка вивчається, але є йому чужою, не зрозумілою, і на певному етапі може його лякати. Щоб досягти високого рівня комунікативної компетенції в іноземній мові, особі, яка цю мову вивчає, в першу черг вільну, слід подолати психологічний бар'єр. Саме у грі студент вільно імпровізує, виступає у ролі активного співрозмовника. Рольова гра, яка, в основному, базується на розв'язанні конкретної проблеми, порушеної під час заняття викладачем, забезпечує оптимальну активізацію комунікативної діяльності. Рольова гра

активізує прагнення слухачів-іноземців до контакту один з одним і викладачем, створює рівні умови в розмовній діяльності, руйнує традиційний бар'єр невпевненості. Рольові ігри позитивно впливають на формування пізнавальних інтересів студентів, сприяють свідомому засвоєнню російської мови як іноземної, розвитку таких якостей, як самостійність та ініціативність. У даній роботі ми б хотіли звернути увагу на певні аспекти рольових ігор, а саме: розвиваючий, навчальний та виховний.

Відомо, що гра, поряд із працею й навчанням, - один з основних видів діяльності людини на різних етапах розвитку особистості та суспільства. Гра як феномен культури - навчає, виховує, розвиває, соціалізує, розважає, дає відпочинок.

У людській практиці рольова гра виконує різні функції, зокрема:

- розважальну;
- комунікативну (освоєння діалектики спілкування);
- самореалізації у грі;
- терапевтичну (подолання різних труднощів, що виникають в інших видах життєдіяльності);
- діагностичну (виявлення відхилень від нормативної поведінки, самопізнання в процесі гри);
- функцію корекції (внесення позитивних змін у структуру особистісних показників);
- міжнаціональної комунікації (засвоєння єдиних для всіх людей соціально-культурних цінностей);
- соціалізації (включення в систему суспільних відносин, засвоєння норм) тощо.

Слід зазначити, що під час навчання іноземній мові рольову гру можна розцінювати як найточнішу модель спілкування. Вона наслідують дійсність в її найістотніших рисах. У рольовій грі, як і в житті, мовна і немовна поведінка партнерів переплітаються якнайтісніше.

Рольова гра під час викладання російської мови як іноземної має великі можливості спонукального характеру, оскільки допомагає віднайти мотив до висловлення, створити атмосферу, що викликає у студентів внутрішню потребу у вираженні думок. В умовах іншомовного спілкування важливо, щоб слухачі-іноземці змогли висловити те, що їм хочеться сказати. Під час навчання іноземній мові досить часто переважають висловлення, викликані до життя директивно: "Розкажіть про студентське містечко", тому що викладачеві треба перевірити, як студенти вміють комбінувати відповідний мовний матеріал. Мотив же, яким керуються при цьому слухачі підготовчого відділення, знаходиться за межами мови: їм важливо відповісти викладачу. Ситуація змінюється, якщо студенти залучені до рольової гри. Наприклад, розігрується сцена в гуртожитку. Студенти, які приїхали раніше і ознайомились із місцевістю, розповідають новачкам, що і де знаходиться. Сама ситуація диктує лінію мовленнєвої поведінки.

Рольова гра придатна для кожного виду роботи з мовою: у ході рольової гри використовуються різноманітні граматичні структури, інтонаційні моделі, значний обсяг лексичного матеріалу. Велика роль приділяється непідготовленій мові студентів. У цьому випадку рольова гра може перевершити можливості будь-якої іншої парної і групової діяльності. Рольова гра слухачів-іноземців говорити в будь-якій ситуації на будь-яку тему.

Рольова гра припускає посилення особистісної причетності до усього, що відбувається. Студент входить у ситуацію, хоча і не через своє "Я", але через "Я" відповідної ролі. Коли студенти отримують роль, то вони грають її у визначеній ситуації. Група студентів, що грає ролі в аудиторії, уподібнюється групі дітей, що грають у школу, лікарню, і т.ін.. Вони несвідомо створюють свою власну реальність і, роблячи це, оперують своїми знаннями, розвиваючи свої здібності взаємодіяти з іншими людьми. У цій ситуації немає глядачів. І відповідно до цього студенти зміцнюють свою впевненість у собі, набувають навичок соціально-побутового та соціально-культурного спілкування тощо.

Рольова гра позитивно впливає на розширення асоціативної бази при засвоєнні мовного матеріалу.

Рольова гра сприяє формуванню навчального співробітництва і партнерства, адже виконання етюду припускає охоплення групи учнів (рольова гра будується не тільки на основі діалогу, але й полілогу), що повинні злагоджено взаємодіяти. При розподілі ролей варто враховувати як мовні, так і "акторські" можливості учнів, доручаючи одним більш вербальні, іншим - пантомімні ролі, третім же призначаючи на ролі "суфлерів", даючи їм право підказувати на основі тексту.

Практично весь навчальний час у рольовій грі відведено на мовленнєву практику, при цьому не тільки учень, що говорить, але і особа, яка слухає, максимально активна, тому що вона повинна зрозуміти і запам'ятати репліку партнера, співвіднести її із ситуацією, визначити наскільки вона релевантна ситуації і задачі спілкування, і правильно відреагувати на репліку.

Ігри позитивно впливають на формування пізнавальних інтересів слухачів-іноземців підготовчого відділення, сприяють усвідомленому засвоєнню іноземної мови. Студенти активно працюють, допомагають один одному, уважно слухають своїх одногрупників, а викладач керує навчальною діяльністю.

Обов'язково слід пам'ятати, що робота із слухачами підготовчого відділення передбачає не тільки навчання слухачів-іноземців російській мові як іноземній, але готує їх до подальшого навчання у вищих навчальних закладах України за обраними напрямками, розвиває їх інтелектуально й естетично, знайомить їх із соціо-культурними реаліями країни, де вони перебувають тощо.

Істотною перевагою рольової гри перед іншими формами навчання є стовідсоткова зайнятість студентів, а також концентрація уваги учасників протягом усієї гри.

Таким чином, рольова гра має великі можливості в практичному, освітньому і виховному відношеннях. Гра втягує в активну пізнавальну

діяльність кожного студента окремо і всіх разом і тим самим є ефективним засобом організації навчального процесу.